

Domnia, kterého nechal popravít v salonském amfiteátru.

Nejmenší svatostánek

Splitská katedrála se honosí hned několika tituly. Je to údajně nejstarší katedrála na světě a zároveň je stoprocentně nejmenší. Je zasvěcena sv. Domniovii a sv. Anastáziovi. Oba nechal Dioklecián popravít kvůli jejich víře. Katedrála vznikla v někdejším císařově mauzoleu, byla vysvěcena tři sta let po Diokleciánově smrti. Zvenku osmiúhelníková budova má uvnitř kulatý půdorys. V její kupoli se dochovaly pohanské ornamenty – nad gotickým oltářem sv. Domnia se dokonce dochoval portrét císaře a jeho ženy Prisy. Oltář pravděpodobně pochází z dílny Bonina z Milána, v katedrále je ještě jeden Domniův oltář, a to barokní. Gotický oltář sv. Anastázia z patnáctého století je

FOTO: 4PHOTO

pravděpodobně dílem jednoho z nejznámějších místních mistrů – Juraje Dalmatince. Světec je na něm znázorněn s kamenem na krku, jak byl na pokyn císaře hozen do moře. Ke katedrále ještě patří klenotnice se sbírkou křížů z devátého století a knihovna. Na den sv. Domnia (7. 5.) se každoročně otevírá relikviář a se světcovými ostatky chodí procese v řících po městě.

Osvícený tyran

Kdo vlastně byl Gaius Aurelius Valerius Dioklecianus. Podle dochovaných pramenů se narodil v rodině bývalého otroka. Nechal se naverbovat do armády a zde udělal závratnou kariéru. Dotáhl to až na velitele cí-

sařské gardy. V roce 284 jej jeho legionáři po návratu z úspěšného tažení do Persie prohlásili za císaře. V té době se Říše římská nacházela na pokraji zhroutení. Za posledních padesát let se u moci vystřídalo 50 císařů, říše prožívala permanentní občanskou válku a ekonomika upadala. Dioklecián si na pomoc přivolal svého přítele z legií Maximiána, z kterého udělal spolucísaře. Dioklecián vládl z turecké Nikomédie východní části říše, Maximián spravoval západní část. Oba dva měli titul augustus. K sobě si každý přibral pomocníka – tzv. caesary. Tím vznikla první tetrarchie v historii lidstva.

Dioklecián navíc zreformoval vládní systém. Podle reformy se oba císaři měli vzdát po 20 letech svého titulu a moc měla připadnout oběma caesarům. Ti se měli stát augusty a mohli si vybrat nové caesary. Ke cti Diokleciána je nutno říct, že v roce 305 se skutečně moci vzdal. Říkat o Diokleciánovi, že byl osvíceným vládcem, je však sporné. Za vlády se prohlásil za boha a pojmenoval se božsky – Iovius. Jeho krvavé tažení proti křesťanům nemá v historii obdoby – nejprve nechal zbořit chrámy, spálit posvátné knihy a zbavil křesťany všech občanských práv. Poté uvěznil duchovní a dal všem křesťanům na výběr – vzdát se víry nebo smrt. Svatých, kteří se protivili Diokleciánovým nařízením, je v křesťanské historii dost: sv. Domnius, sv. Anastáz, sv. Jiří, sv. Florián, sv. Šebestian, sv. Vít...

Brána do Salony

Přímo z peristylu nás někdejší cardo – značně zúžené novodobou zástavbou – dovede až k nejkrásnější bráně Diokleciánova paláce – Zlatým vratům.

Jsou ze všech čtyř vstupů do paláce největší, protože tady začínala důležitá silnice do Salony. Než se k bráně dostaneme, mineme několik významných staveb – nejprve renesanční palác Agubio, gotický palác rodiny Papaličů (pravděpodobně z dílny Juraje Dalmatince) a palác Maruličů ze 16. století. Zlatá →

AKCE LÉTA

Splitské kulturní léto

V pondělí 14. července otevře již 49. ročník hudebního festivalu Splitské léto slavnostní provedení Verdiho opery Nabucco. Na peristylu před splitskou katedrálou je každý večer od devíti hodin na programu vždy jedno hudební představení

– vedle Nabucca ještě další Verdiho opera, Aida. Až do 12. srpna zde například vystoupí maďarské Bartókovo kvarteto, jazzové trio Matiji Dediće či americký violoncellista Stefan Milenkovic. Více na adrese: <http://visitsplit.com>

FOTO: JAN PERGLER

KAM NA VÝLET

Trogir

Opevněné město leží zhruba třicet kilometrů západně od Splitu na malém ostrůvku spojeném s pobřežím dvěma mosty. Město založili Řekové ve 3. století př. n. l. pod názvem Tragurion (místo, kde se pere len). Poté město připadlo Římanům, Barbarům a Charvátům. V sedmém století dostalo středověké jádro dnešní podobu. V patnáctém století se dostalo město pod vládu Benátské republiky. V té době dostalo definitivní podobu opevněného města. V té době byl také do všech městských hradeb vytesán benátský lev, znak republiky. Poté, co Mussolini na začátku války ve své štvavé řeči prohlásil, že tam, kde je na hradbách benátský lev, ta území patří fašistické Itálii, byli téměř všichni vytesaní lvi odstraněni

z trogirských hradeb. Válečnou dobu tak přežili pouze dva z nich.

Město je vyprojektováno tak, aby po obědě úzkými uličkami foukal příjemný a osvěžující místřál. K nejzajímavějším místům Trogiru patří bezesporu Pevnišská brána, kterou se do města vchází, palác Garagnin-Fanfongů, palác Cipiků, kostel sv. Sebastiana s vězními hodinami a především románská katedrála svatého Lovra (sv. Vavřinec), jejíž stavba byla započata v roce 1240 a ukončena v roce 1560. Uvnitř je kaple sv. Ivana Trogirského z patnáctého století, kterou před několika lety nádherně zrestaurovali – plastiky na stěnách údajně restaurátoři vyčistili zubními kartáčky. Nově zpřístupněná po čtyřiceti letech je i pevnost Kamerlengo, z jejíž věže je nádherný výhled na město.

Od roku 1998 je město zapsáno na seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

www.trogir.hr

Kaštely

Při cestě mezi Trogirem a Splitem leží celkem 7 osad, které mají shodný název – Kaštel (Stafiljč, Novi, Stari, Lukšič, Kambelovac, Gomilica, Sućurac). Dříve se jednalo o uzavřené zemědělské osady. V některých se do dnes dochovala původní opevnění. Většinu zámků či opevněných vil si postavily splitské šlechtické rody v rozmezí patnáctého a šestnáctého století.

FOTO: 4PHOTO